

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОЧНОЇ КООПЕРАЦІЇ

ФАНАСКОВА А.В. *, СТУДЕНТКА

*ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА*

Приблизно 150 мільйонів домогосподарств по всьому світі займаються виробництвом молока. У більшості країн, що розвиваються, молоко виробляють дрібні власники, а виробництво молока сприяє існуванню домогосподарств, продовольчій безпеці та харчуванню. Молоко забезпечує відносно швидко віддачу для дрібних виробників і є важливим джерелом грошових доходів. В останні десятиліття країни, що розвиваються, збільшили свою частку у світовому виробництві молочної продукції. Це зростання здебільшого є результатом збільшення кількості продуктивних тварин, а не зростання продуктивності на голову. У багатьох країнах, що розвиваються, продуктивність молочної продукції обмежена неякісними кормами, хворобами, обмеженим доступом до ринків та послуг та низьким генетичним потенціалом молочних тварин.

Українській молочної кооперації вже понад сто років. І за ці роки були, як і величні злети, так і гіркі падіння. Нажаль і зараз ми спостерігаємо на фоні укрупнення світової молочної кооперації поступові втрати потенційних можливостей України в цьому секторі. Як приклад для наслідування, в 1904-1905 роках у Стрию при філії «Просвіти» було створено «Союз руських молочарських спілок – союз молочарських кооперативів», який в 1907 році був перетворений на Крайовий молочарський союз «Маслосоюз» [1,с.130; 2,с.41]. Ініціатором його створення і керівником був місцевий греко-католицький священик Остап Нижанківський. Він очолював «Маслосоюз» до першої світової війни. Після нього молочарську справу в Галичині продовжували Андрій Палій, Андрій Мудрик та Олекса Лис. Виробнича діяльність «Маслосоюзу», функціонувала в умовах збереження магнатського і дрібного селянського володіння, що наклало свій відбиток і на специфіку економічних відносин. Молочний промисел не мав традиції ні в краї, ні в найближчих сусідів, тож на початку ентузіастів цієї справи зустрічали і з байдаужістю, й навіть із ворожістю. Однак люди отримували за здане молоко добру

---

* Науковий керівник – Кравченко Ю.М., к.е.н., ст.викл. ЗВО

винагороду, за яку мали можливість будувати хати, вчити дітей, тобто нормально жити на своїй землі. Подібні молочарні виникли згодом на Станіславщині (Івано-Франківська обл.), Тернопільщині, поширювалися далі на захід і на північ. Молочарська кооперація стала економічним проривом того часу.

На етикетці маслосоюзівської продукції були чотирилисткова конюшина і літери МС, а галицьке масло було обов'язковою складовою повноцінного сніданку європейців. Невже це не приклад для наслідування! Це не просто приклад, це гордість за своїх підприємливих та хазяйновитих предків.

Варто зауважити, що перший директор «Маслосоюзу» надавав надзвичайно важливе значення агрономічній та ветеринарній діяльності молочарських кооперативів. Під його керівництвом агрономи та господарські референти допомагали селянам поліпшувати годівлю худоби, підвищувати її молочність. Чималу роботу проводили ветеринарні лікарі. Для захисту селянської худоби від хвороб діяли так звані «допомогові фонди». У міжвоєнний період діяльність «Маслосоюзу» досягла вагомих здобутків. Діяло 136 районних молочарень, які об'єднували 1600 збиральних пунктів молока та сметани [3]. Дослідники вважають, що найважливіший етап діяльності Маслосоюзу розпочався 1929 року. В основу роботи було покладено перспективний організаційно-торговельний план подальшого розвитку української кооперації. В умовах важкої економічної кризи відбулася майже повна реорганізація українського кооперативного молочарства: з малих молочарень створені великі «районові». У 1932 році їх уже було 105.

Кооперативна справа в Україні відроджується, наприклад жителі села Чесники, що на Прикарпатті, заробляють на молоці чималі гроші. А все завдяки кооперативу «Еком». Ще 8 років тому Олег Журавінський об'єднав 43 мешканців з двох сіл у молочний кооператив, який спеціалізується на виготовленні сирів за власною рецептурою. Жителі перетворили стару молочарню на сучасну ферму та навіть створили власний бренд «Чесниківський сир». Наразі у домогосподарствах, які мають корову, є величезна проблема – збути молоко за вигідною ціною для виробників. Більшість людей, у яких ще залишились корови, це люди похилого віку і вони просто не в змозі збувати продукцію продаючи її на базарі, а молокозаводи приймають молоко за заниженою ціною [4, с.30; 5, с.100]. Кооператив розв'язує цю проблему – вчасна закупівля молока, майже біля дому, вигідна ціна, ще й додаткова оплата в вигляді премій, за більш якісне

молоко. Якість і кислотність молока перевіряють на місці при закупівлі за допомогою спеціального аналізатора.

Об'єднання виробників на принципах кооперації створить реальні сприятливі умови для раціональної консолідації продуктивних сил і засобів виробників, потенціал яких може бути використаний для розвитку конкурентоспроможного виробництва і створить передумови для забезпечення мінімально необхідних стартових умов для поетапного фінансового оздоровлення агропромислового комплексу, подолання збитковості і досягнення стійкої рентабельності агропромислового виробництва.

Література.

1. Лотоцька О. Виробнича діяльність «Маслосоюзу» на західно-українських землях у міжвоєнній Польщі (20-і – 30-і рр..XX ст.) / Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. 2010. Вип. 14-15. С.128-136.

2. Пастернак Н. Як Галицьке масло у Європу возили.../ «Молочна промисловість». №4(47). 2008. с.41-43.

3. Качор А. Мужі ідеї і праці: Андрій Палій і Андрій Мудрик, творці «Маслосоюзу». Вінніпег. Торонто. Клівленд, 1974. 344 с.

4. Антощенкова В.В. Формування ринку молока на основі коопераційно-інтеграційних відносин / Економічний дискурс: міжнародний збірник наукових праць. м. Камянець-Подільський : ПДАТУ, 2016 Вип.2 С.29-35.

5. Антощенкова В.В. Молокопереробна промисловість України як системоформуюча складова національної економіки. Економіка та суспільство Мукачівський державний університет. 2018. Вип. 16. С.98-104.

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК ЗНАРЯДДА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

ФЕГЕР А.І. *, СТУДЕНТКА

***ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІАВСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Процес стратегічного планування у системі економічної безпеки бізнес-процесів підприємства вимагає глибокого розуміння самих бізнес-процесів підприємства, а також процесів, які

---

* Науковий керівник – Краля В.Г., к.е.н., доцент